

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАТО в системі євроатлантичної безпеки

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, 03 Гуманітарні науки
- (шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.03 Історія), 032 Історія та археологія
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Середня освіта: історія. Українознавство
(назва освітньої програми)

освітня програма Історія. Історичне туризмознавство
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Г. Шевченко
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

протокол № 8 від 10.01.19

Завідувач кафедри

В. Шевченко
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

Г. Б. Шевченко
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Дізанова Ада Віталіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	18	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 2-3	Семінарські заняття:	
	14	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «НАТО в системі євроатлантичної безпеки»: природа, структура і основні принципи діяльності Північноатлантичного альянсу та його роль у підтриманні колективної безпеки.

Метою викладання навчальної дисципліни «НАТО в системі євроатлантичної безпеки» є вивчення причин утворення, еволюції НАТО в процесі її існування, структури організації, механізм її діяльності та роль у підтриманні колективної безпеки, що дозволить студентам глибше розібратися в сучасних політичних процесах.

Міждисциплінарні зв'язки: зміст курсу значною мірою орієнтований на знання історії міжнародних відносин, глобалізаційних процесів, зовнішньої політики, засвоєних студентами у процесі вивчення курсів «Історія «холодної війни», «Міжнародні організації ХХ – ХХІ ст.».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** знати причини утворення та еволюцію НАТО в процесі її існування; географічне розташування країн-членів НАТО та його вплив на зовнішню політику країн; сутність, природу, структуру та основні принципи діяльності НАТО; перспективи та наслідки сучасних відносин країн-членів НАТО і місця в них України; основні нормативні документи, якими регламентується діяльність НАТО.

2. **Уміння:** вміти співвідносити історичні події в Україні та світі з періодами розвитку Північноатлантичного альянсу; розглядати історію цієї організації в розвитку та в конкретних умовах певного періоду; визначати місце і роль НАТО в системі євроатлантичної безпеки; критично аналізувати, порівнювати та оцінювати інформацію, джерела чи наукову літературу про

історичні й сучасні події за участю НАТО; самостійно оцінювати взаємозв'язок між найважливішими політичними подіями й проблемами безпеки; визначати позитивні та негативні наслідки євроатлантичного вектору співробітництва України.

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань історії міжнародних відносин, глобалізаційних процесів, зовнішньої політики; місця і ролі НАТО в системі євроатлантичної безпеки; практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Основні тенденції розвитку міжнародних відносин після Другої світової війни.	4	2	2	-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	12
2.	Історія заснування Альянсу. Місце НАТО у міжнародних відносинах біполярного світу.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	12
3.	Кінець «холодної війни» й формування нової архітектури європейської безпеки.	4	2	2	-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	12
4.	Розширення співробітництва НАТО з країнами Центральної та Східної Європи.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	12
5.	Механізм діяльності НАТО.	2	2	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	10
6.	Головні робочі органи НАТО.	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	10
7.	Військові структури НАТО.	2	2	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	10

8.	Міжнародні відносини й міжнародна безпека.	4	2	2	-	-	-	12	1	-	1	-	-	-	10
9.	Глобальні, регіональні й субрегіональні аспекти безпеки.	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
10.	Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі. Роль НАТО в системі євроатлантичної безпеки.	4	2	2	-	-	-	6	1	-	1	-	-	-	10
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		32	18	14	-	-	-	88	8	4	4	-	-	-	112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин після Другої світової війни.

Предмет, завдання та структура дисципліни «НАТО в системі євроатлантичної безпеки». Основні джерела та література. Наслідки Другої світової війни. Світ після Другої світової війни. Проблеми післявоєнного мирного врегулювання. Біполярна система міжнародних відносин. «Холодна війна». Основні виклики європейській безпеці. Резолюція Ванденберга. «Доктрина Трумена». «Програма Трумена».

Тема 2. Історія заснування Альянсу. Місце НАТО у міжнародних відносинах біполярного світу.

Історія заснування Альянсу. Брюссельський договір (1948). Північноатлантичний договір (1949). Основні завдання організації. Періодизація діяльності Альянсу. Діяльність НАТО впродовж «холодної війни». Концепції «оборони Європи», «масованої помсти», «гнучкого реагування», «передової оборони», «доктрина Гармеля» (1967) та «реалістичного стримування» (1971). Досягнення політики розрядки 60-70 рр. XX ст. Новий виток гонки озброєнь на межі 70-80 рр. XX ст. Програма Стратегічної оборонної ініціативи. Розгортання крилатих ракет у Європі. Досягнення політики розрядки 80-х рр.

Тема 3. Кінець «холодної війни» й формування нової архітектури європейської безпеки.

Новий курс у міжнародних відносинах. Революції у країнах Східної Європи. Кінець «холодної війни» й формування нового середовища європейської безпеки. Нова архітектура євроатлантичної безпеки. «Послання з Торнбері». Лондонська зустріч. Римський саміт НАТО. Стратегічна концепція НАТО (1991).

Тема 4. Розширення співробітництва НАТО з країнами Центральної та Східної Європи.

Створення Ради Північноатлантичного Співробітництва (РПАС), її цілі та завдання. Держави-члени. Основні принципи діяльності та напрями співробітництва. Партнерство заради миру (ПЗМ), його цілі, завдання та зобов'язання держав. Держави-члени. Принципи приєднання та реалізація основних завдань. Запрошення та рамковий документ.

Тема 5. Механізм діяльності НАТО.

Особливості механізму діяльності НАТО. Основні робочі принципи. Механізм співробітництва. Врегулювання криз. Оборонна політика. Ядерна політика. Економічне співробітництво. Інформування громадськості. Матеріально-технічне забезпечення. Стандартизація. Системи зв'язку та інформаційні системи. Цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій. Наукове співробітництво та проблеми довкілля.

Тема 6. Головні робочі органи НАТО.

Штаб-квартира НАТО. Постійні представники і національні делегації. Міжнародний секретаріат та його структура. Генеральний секретар. Особиста канцелярія та канцелярія Генерального секретаря. Виконавчий секретаріат. Бюро інформації та друку. Служба внутрішньої безпеки НАТО. Головні відділи і управління НАТО. Адміністративне бюро. Фінансовий контроль. Міжнародна рада аудиторів. Нові структури НАТО. Установи, пов'язані з виробництвом.

Тема 7. Військові структури НАТО.

Військові представники держав-членів НАТО. Військовий комітет. Міжнародний військовий штаб та його структура. Об'єднані збройні сили (ОЗС), їх склад та роль. Структура Об'єданого командування НАТО. Командування Об'єднаних збройних сил у Європі (АЕС), його структура та функції. Командування ОЗС НАТО у зоні Атлантичного океану (ACLANT), його структура та функції. Регіональна канадсько-американська група планування.

Тема 8. Міжнародні відносини й міжнародна безпека.

Загрози безпеці: загроза, небезпека, виклик, ризик. Внутрішні та зовнішні джерела загроз національній безпеці держави. Національні інтереси і глобалізація. Відмінності загроз для високо розвинутих країн і тих, що розвиваються. Категорії безпеки: соціально-економічні (якість життя), політичні (державний устрій, політичний режим, легітимність), етно-конфесійні, зовнішні.

Тема 9. Глобальні, регіональні й субрегіональні аспекти безпеки.

Глобалізація та її вплив на формування нового середовища безпеки. Роль держави у безпекових питаннях. «Розмивання» суверенітету. Недержавні учасники міжнародних відносин. Формування «спільнот безпеки». Регіональна безпека. «Традиційні» та «нетрадиційні» суб'єкти міжнародних відносин у боротьбі за безпеку. Безпека і державний кордон.

Тема 10. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі. Роль НАТО в системі євроатлантичної безпеки.

«Простір безпеки» у Європі в другій половині ХХ ст. Сучасні геополітичні межі Європи. Роль США і Росії. Основні концепції європейської безпеки: «концерт європейських інститутів», концепція «взаємодоповнюючих інститутів», «натоцентризм». «Коллективна безпека» і «коопераційна безпека». Глобальні, регіональні і субрегіональні виклики та загрози європейській

безпеці. НАТО і Організація з питань безпеки й співробітництва у Європі (ОБСЄ). Європейська система безпеки і оборони. Стратегічна концепція Альянсу 1999 р. Принципи діяльності НАТО у XXI ст. Празький саміт НАТО (2002).

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. НАТО: історія створення, трансформація, політика.

ТЕМА 2. Структура європейської безпеки на сучасному етапі

ТЕМА 3. Європейська система безпеки і оборони (ESDI).

ТЕМА 4. Особливості конфліктів у Європі на сучасному етапі.

ТЕМА 5. Проблеми миротворчості в Європі.

ТЕМА 6. Формування національної безпеки України.

ТЕМА 7. Україна і проблеми євроатлантичної безпеки.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20 (30)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - підготовка есе; - складання термінологічного словника; - підготовка до презентації результатів дослідження.	24 (30) 20 (26) 20 (22)	Есе Словник Презентація
	Разом	88 (112)	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика есе

1. Роль міжнародних організацій у формуванні системи міжнародної безпеки.

2. Основні засади спільної політики Альянсу та прийняття рішень.

3. Головні завдання НАТО в галузі безпеки. Еволюція стратегічної концепції НАТО.

4. Створення НБСЄ (Нарада з безпеки і співробітництва в Європі).

5. Будапештська зустріч 1994 р. і трансформація НБСЄ у ОБСЄ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі).

6. Основні напрями діяльності, структура і принципи прийняття рішень ОБСЄ.

7. Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.

8. Західноєвропейський Союз (ЗЄС).

9. Альтернативні стратегії розвитку ЗЄС в системі Європейської безпеки.

10. Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.

11. Організація Договору про колективну безпеку (ОКДБ).

12. Безпекові аспекти діяльності Шанхайської організації співробітництва. Боротьба з тероризмом.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень знання причин утворення та еволюцію НАТО в процесі її існування, а також вміння визначати місце і роль НАТО в системі євроатлантичної безпеки, критично аналізувати, порівнювати та оцінювати інформацію, джерела чи наукову літературу про історичні й сучасні події за участю НАТО.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Охарактеризуйте основні етапи заснування Альянсу.
2. Принципи діяльності НАТО у XXI ст.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних

	запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Есе	5
Термінологічний словник	5
Презентація	5

Оцінювання *есе* здійснюється за такими критеріями: глибоке знання обраної проблеми, збалансоване використання інформації, підпорядкованість її центральній ідеї (тезі), взаємопов'язаність, логічність, самостійність, аргументованість викладених думок і висновків. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. – Львів-Івано-Франківськ, 2000.
2. Бруз В. С. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму. – К., 2010.
3. Говард М. Війна в європейській історії. – К., 2000.
4. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник. – К., 2004.
5. Дергачев В. А. Геополітика. – К., 2000.
6. Довідник НАТО. – Брюсель, 2006.
7. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору. – К., 2011.
8. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. – К., 1995.
9. Євроатлантичне співробітництво та міжнародні організації: навчальний посібник / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. іст. наук, доц. Пошедіна О. І. – К., 2011.
10. Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми / За ред. В. П. Горбатенка: Монографія. – К., 2005.
11. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять : навч. посіб. / Уклад.: І. В. Артёмов та ін. – Ужгород, 2007.
12. Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Львів, 2001.
13. Кисинджер Г. Дипломатія. – М., 1999.
14. Книга А. С. Пархаев В. Н. Европейская интеграция: Учебн. пособие. – Барнаул, 2004.
15. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. – К. – 2009.
16. Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна. – К., 2005.
17. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
18. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. – К., 2007.
19. НАТО: історія, структура, діяльність, перспективи. Навчальний посібник – Луцьк: ВНУ ім. Л. Українки, 2008.
20. Полторацький О. С. НАТО в сучасних євроатлантичних відносинах. Навчальний посібник. – К., 2005.
21. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади. Навч. посібник / За ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. – Львів, 2000.

10.2. Допоміжні джерела

22. Андріянова Н. М. Трансформація діяльності НАТО після закінчення «холодної війни». Збірник наукових праць Центру воєнностратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. – К., 2018. – Випуск №1(62) 2.
23. Андріянова Н. М. Трансформація НАТО: мета, етапи, напрями. «Гілея: науковий вісник»: Збірник наукових праць / Гол. Ред. В.М. Вашкевич. – К. «Видавництво «Гілея», 2017. – Випуск 124 (9).
24. Бачення Політики Партнерства НАТО після Чиказького Саміту для України та євроатлантичної безпеки / Упорядники: Коломієць О. В, Базан В. – К., 2013.
25. Воєнна безпека України на межі тисячоліть: Монографія. – К., 2002.
23. Вступ до НАТО – стратегічний вибір України / За загальною ред. О. І. Соскіна. – К., 2008.

26. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи. – К., 2007.
27. Західноєвропейська модель Збройних сил і досвід країн-членів та партнерів НАТО в галузі трансформації оборонної сфери: практичні можливості для України: Матеріали міжнародного семінару (31 травня – 2 червня 2001 р.). – К., 2001.
28. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія. К., 2005.
29. Зовнішня політика України. Стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети // Щорічник. Під ред. Г. М. Перепилиці. – К., 2007.
30. Дзяд О. В., Рудік О. М. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України. – К., 2009.
31. Європейський Союз: економіка, політика, право: енциклопедичний словник. – К., 2011.
32. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра: навчальний посібник / упоряд. Ю. І. Макар [та інші]. - Чернівці, 2008.
33. Європейський Союз: словник-довідник / Ред. М. Марченко. – К., 2006.
34. Контури європейської безпеки: процес створення / О. С. Вонсович. – К., 2007.
35. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. – К., 2004.
36. Копійка В. В. Партнерство ООН та регіональних організацій у безпековій сфері: нові можливості, нові виклики // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. – Випуск 99 (частина I). – К., 2011.
37. Кордон, М. В. Україна - НАТО: історія та сьогодення / М. В. Кордон. – Житомир, 2008.
38. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО // Інтеграційні перспективи України: Аналітичне дослідження Інституту євроатлантичного співробітництва. – К., 2004.
39. Локальні та регіональні конфлікти: загроза миру / О. В. Семіков, В. М. Фурашев. – К., 2007.
40. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції. – К., 2002.
41. Мітряєва С. І. Територіальні питання та етнічні чинники в процесі другої хвилі розширення НАТО: регіональний вимір. В.кн.: Україна на шляху до НАТО: через радикальні реформи до набуття членства. – К., 2004.
42. Мітряєва С. І. Проблеми національної та регіональної безпеки: Спецкурс. Навчальний посібник. – Ужгород, 2007.
43. Міжнародні організації. Навчальний посібник. За ред. В. М. Матвієнко. – К., 2005.
44. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. О. С. Кучика. – К., 2007.
45. Міжнародні організації: Навчальний посібник / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського. – К., 2003.
46. Международная и европейская безопасность и Украина : учеб. пособие. – Донецьк, 2008.
47. Миротворча діяльність України: кооперація з НАТО та іншими структурами європейської безпеки: матер. Міжнарод. семінару «Миротворча діяльність України: спільні операції з НАТО та в більш широкому контексті», 18–20 березня 2001 р. – К., 2002.
48. НАТО після Вашингтонського саміту: можливості для Європи. – К., 2000.
49. Нижник В. М., Ніколайчук М. В. Економічна безпека України в системі євроатлантичних інтеграційних процесів : навч. посібник / В. М. Нижник, М. В. Ніколайчук. – Хмельницький, 2008.
50. Операції НАТО / О. В. Семіков, В. М. Фурашев. – К., 2007.
51. Оцінка загрози ядерного тероризму: проектна загроза : науково-методологічний посібник / За ред. В. П. Горбуліна. – К., 2006.
52. Панасюк В. Еволюція стратегічної концепції НАТО та Україна / Панасюк В. // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. міжнар. відносини. – 2007. – Вип. 22.
53. Панасюк В. Україна як фактор збереження стратегічного балансу на євроатлантичному просторі / Панасюк В. // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. міжнар. відносини. – 2008. – Вип. 23.
54. Панасюк В. Миротворча діяльність України в контексті зміцнення регіональної безпеки / Панасюк В. // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. міжнар. відносини. – 2008. – Вип. 25.

55. Перепилиця Г. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. – К., 2003.
56. Поршакова Н. ОБСЄ: від часів перетворення Ради Організацію до сьогодні // Вісник Київського університету. Серія Міжнародні відносини. – 2001. – Вип.18.
57. Політична трансформація НАТО та стратегія подальшого розширення. Виклики та перспективи для України / Упоряд.: О. В. Коломієць, В. Л. Мартинюк. – К., 2008.
58. Потехін О.В. НАТО без України / О.В.Потехін // Зовнішні справи. - 2016. - №11. - С.8-13.
59. Скороход Ю. С. Еволюція операцій з підтримання миру в постбіполярній системі міжнародних відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – Вип. 58, ч.2.
60. Старжинский, В. С. NATO North Atlantic Treaty Organization. Организация Североатлантического договора: учебное пособие / В. С. Старжинский, С. В. Старжинский. – Х. и К., – 2008.
62. Соболев А. А. Україна та перспективи зміцнення субрегіональної безпеки після другої хвилі розширення НАТО // Стратегічна панорама. – 2005. – № 1.
63. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. НІСД. Центр міжнародної безпеки та стратегічних студій. Фонд Фрідріха Еберта. – № 1. – К., 2001.
64. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – К., 2006.
65. Україна на шляху до НАТО: через радикальні реформи до набуття членства. НІСД. Фонд Фрідріха Еберта. – № 1. – К., 2004.
66. Україна і НАТО: використання міжнародного досвіду імплементації планів співробітництва: монографія – Дніпропетровськ: ДФ НІСД, 2006.
67. Уроки 11 вересня: проблеми глобальної, регіональної та національної безпеки. Матеріали круглого столу (Київ, 23 квітня 2002 року). — К., 2002.
68. Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник. – К., 2001.
69. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. — К., 2004.
70. Фурашев В. М., Джердж С. Ф.; ред. В. М. Фурашев. Національна безпека України: шляхи забезпечення, роль і місце суспільства, Євроатлантичний курс. – К., 2009.

10.3. Інтернет-ресурси

1. ООН: www.un.org/ або // www.unsystem.org
2. НАТО: www.nato.int
3. ОБСЄ: www.osce.org
4. Рада Європи: <http://www.coe.int>
5. Європейський Союз:// www.europa.eu.int
6. Інформаційний сайт Великої вісімки (G-7): <http://www.g7.utoronto.ca/>
7. Офіційний сайт «G-20»: <http://www.g20.org/>
8. Всесвітня організація інтелектуальної власності: <http://www.wipo.int>
9. Міжнародна організація з міграції: <http://www.iom.int>
10. Організація Американських держав: <http://www.oas.org>
11. Організація Договору про колективну безпеку: <http://www.dkb.gov.ru>
12. Рада Європи в Україні: <http://www.coe.kiev.ua/>
13. Україна – НАТО: <http://www.ukraine-nato.gov.ua>
14. Верховна Рада України:// www.rada.kiev.ua, веб-сторінка, на якій розміщені установчі документи міжнародних організацій, членом яких є Україна.
15. Історія миротворчих операцій: <http://www.un.org/ru/peacekeeping/operations/history.shtml>
16. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»: <http://ivinas.gov.ua/uk/>